

RETNINGSLINJER FOR SERTIFISERING AV MOBILE PRODUKSJONSANLEGG – VEDTATT 2007.12.05

BAKGRUNN

Med grunnlag i at det i 2006/2007 dukket opp stadig flere spørsmål og problemstillinger knyttet til sertifisering av mobile produksjonsanlegg, har dette avdekket et klart behov for å utarbeide egne retningslinjer for sertifisering av denne type anlegg. Dette gjelder i første rekke mobile anlegg innenfor produksjon av tilslag, men retningslinjene vil også gjelde mobile anlegg innenfor produksjon av asfalt.

Felles for disse produksjonsområdene, er at de nye europeiske produktstandardene stiller krav til sertifisering av produsentenes system for produksjonskontroll gjennom et teknisk kontrollorgan (system 2+, dog ikke for alle tilslagsstandarder som for eksempel NS-EN 13242 - Vegtilslag).

Basis for en slik sertifisering vil være at produsenten har utført typeprøving av aktuelle produkttegenskaper i samsvar med aktuell produktstandard, satt opp en produktdeklarasjon på grunnlag av dette og har utarbeidet et tilpasset system for produksjonskontroll som igjen skal sertifiseres av et teknisk kontrollorgan.

I kravene knyttet til sertifisering ligger det to hovedutfordringer;

1. Tiden fra en produsent søker om sertifisering til et sertifikat foreligger, kan strekke seg for langt i forhold til at produsenten har fått et anbud som han skal produsere til eller det er et generelt behov for å starte opp snarest mulig. I utgangspunktet og iht. standardene, kan produsenten ikke gis et sertifikat før alle utestående forhold **etter gjennomført revisjonsbesøk** er tilfredsstillende korrigert. Sertifikatnummeret er også nødvendig for at produsenten kan utarbeide en fullstendig samsvarserklæring og CE-dokumentasjon og således lovlig omsette produktet. Normalt vil en sertifiseringsprosess, fra mottak av søknad til sertifikat foreligger, i beste fall kunne ta mellom 2 og 3 måneder. Dette avhenger selvfølgelig også av hvordan produsenten følger opp i forhold til avvik som blir avdekket ved revisjonen.
2. Mobile anlegg kan flyttes mange ganger i løpet av en sesong og stå svært kort tid med produksjon (ned til 2 - 3 uker) i noen tilfeller. Dette gir svært store utfordringer både for produsenten og sertifiseringsorganet mht. hvordan dette skal håndteres, spesielt med bakgrunn i den tiden man minimum må regne fra mottak av søknad til sertifisering foreligger. Et tilleggsmoment i en del av disse sakene er at en byggherre som Statens Vegvesen i sine kontrakter har forlangt fremlagt CE-dokumentasjon normalt 4 uker før produksjonsstart, men ikke kortere tid enn 2 uker før.

Verken standarder eller Position Papers fra aktuelle sektorgrupper i Advisory Group of Notified Bodies gir så langt spesiell anvisninger for hvordan dette skal håndteres og det forventes heller ikke at slike retningslinjer vil foreligge i nær fremtid.

Behovet for avklaring eksisterer imidlertid nå og basert på eksisterende dokumenter både gjennom Guidance Papers fra Det Permanente Byggeutvalg i Kommisjonen samt selve produktstandardene på de aktuelle områdene, er det i det etterfølgende angitt retningslinjer for hvordan slike tilfeller kan håndteres.

AKTUELLE TYPER ANLEGG OG HÅNDTERING AV DISSE

I hovedsak ser vi i dag følgende typer anlegg/sertifiserings situasjoner:

1. Stasjonære anlegg
2. Mobile anlegg hvor;
 - i) anlegget flyttes mellom et fåtall faste oppstillingsplasser
 - ii) anlegget kan flyttes for kortere eller lengre tids produksjon en rekke steder uten noen gang å komme tilbake igjen til en del av stedene (for eksempel produksjon i anleggslinje eller bestemt anleggsplass)
3. Produksjon av tilslag kun til egen asfalt- eller betongproduksjon

For tilfelle 3 vil slike situasjoner håndteres ved sertifisering av hovedproduktet/produksjonen. Et eksempel på tilfelle 3 kan være at en asfalt- eller betongprodusent har med seg sitt eget knuseverk/leier inn et knuseverk og at det produserte tilslaget kun inngår i egen asfalt- eller betongproduksjon. Tilslagsproduktene vil i slike tilfeller ikke omsettes i det åpne markedet og selve dokumentasjonen av tilslaget og produksjonen av dette, vil måtte legges inn i asfalt- eller betongprodusentens system for produksjonskontroll og således innbefattes av sertifiseringen av asfalt- eller betongproduksjonen. Dette innebærer at tilslaget fortsatt må typeprøves, deklarerer, produseres og dokumenteres i samsvar med de(n) aktuelle tilslagsstandard(e), men denne egenproduksjonen behøver ikke eget sertifikat fordi produktene ikke omsettes i det åpne markedet. Dersom deler av en slik tilslagsproduksjon selges/omsettes til andre, skal produksjonen sertifiseres.

I det etterfølgende behandles spesielt tilfellene 1 og 2 ovenfor.

RETNINGSLINJER FOR SERTIFISERING

Etterfølgende er satt opp spesielt ut fra prinsippet om at det er produsentens **system for produksjonskontroll** som skal sertifiseres (attestasjonssystem 2+). I slike tilfeller er det produsenten som alene er ansvarlig for at typeprøving og deklarasjon av egenskaper er utført og at merking foretas i samsvar med kravene i standardenes Tillegg ZA. Retningslinjene er således ikke ment for andre attestasjonssystemer som 1+ (produktsertifisering).

1) For førstegangssøkere der tidsintervallet fra søknad er mottatt til sertifikat kan foreligge, er av avgjørende betydning, kan dette løses ved en midlertidig produksjonstillatelse. Dette vil kunne gjelde både for stasjonære og mobile anlegg. En slik løsning har vært benyttet en tid allerede og denne løsningen ble allerede i 2003 tatt opp med Statens bygningstekniske etat (BE) og gitt aksept for. Den gangen gjaldt det spesielt for mobile ferdigbetonganlegg, men prinsippene er senere også benyttet innen andre produktområder. Prinsippene vil være som følger;

- *Etter gjennomført førstegangsrevisjon kan det innvilges en midlertidig produksjonstillatelse med varighet inntil maks. 6 måneder dersom sertifikat ikke kan innvilges umiddelbart.*
- *Til en slik produksjonstillatelse vil det i hvert enkelt tilfelle settes vilkår knyttet til for eksempel krav til økt hyppighet for egenkontroll av produktegenskaper og fast innrapportering av resultater til sertifiseringsorganet. Slike vilkår fastlegges i tilfelle av sertifiseringsorganet basert blant annet på eventuell tidligere erfaring med produsent og anlegg.*

- *En produksjonstillatelse forutsettes erstattet av et sertifikat etter fastlagt dato.*
- *Produksjonstillatelsen kan trekkes tilbake med umiddelbar virkning dersom de fastlagte vilkårene ikke overholdes.*

Dette prinsippet ble som angitt tatt opp med og akseptert av BE i 2003, med en forutsetning om at dersom det kom andre eller nye retningslinjer fra Kommisjonen eller Advisory Group of Notified Bodies, så måtte disse innarbeides og følges. Dette vil selvsagt fortsatt gjelde og vil bli gjort dersom og når slike retningslinjer foreligger. Det anses imidlertid ut fra tilsagnet fra BE i 2003, at dersom et slikt prinsipp med produksjonstillatelse er fulgt, så kan også produsenten lovlig omsette produktene sine. Dette vil imidlertid kun gjelde ved omsetning av produktet i Norge. For eksport må man ha oppnådd et endelig sertifikat.

2) For mobile anlegg vil i tillegg følgende punkter gjøres gjeldende;

- 1. Før hver flytting må sertifiseringsorganet informeres skriftlig. Det må angis ny plassering av anlegget og eventuelle personell- og utstyrsendringer. Så langt det er mulig skal det også sendes med resultater fra typeprøving og en foreløpig deklarasjon av aktuelle produkter som skal fremstilles på det nye produksjonsstedet.*
- 2. I tilfeller med gjentatt flytting, vil det knyttes en del forutsetninger til produksjon og dokumentasjon som følger;*
 - *På samme måte som for a) vil det for hver flytting kunne settes krav om økt egenkontroll av gitte egenskaper ved oppstart og en fast rapportering av resultater til sertifiseringsorganet.*
 - *Det vil være en forutsetning at resultatene fra prøving av angitte egenskaper kan benyttes til reell styring av produksjonen.*
 - *Forannevnte vil igjen fastlegges individuelt ut fra sertifiseringsorganets erfaring med produsenten og anlegget og hvordan man har fulgt opp angitte krav og styrt produktkvaliteten tidligere.*
- 3. Det forutsettes at produsenten i sitt system for produksjonskontroll, har innarbeidet rutiner og prosedyrer knyttet til slik mobil produksjon og de særskilte vilkår som stilles av sertifiseringsorganet knyttet til den mobile virksomheten. Videre forutsettes at det kun er ett produksjonskontrollsystem knyttet til det aktuelle mobilanlegget med aktuelle prosedyrer for hvert enkelt produksjonssted i den grad det er behov for spesielle prosedyrer hvert sted. Det normale vil være at slike forhold tas opp til diskusjon og innarbeides i tilknytning til første sertifisering av produksjonsanlegget.*
- 4. Det er også forutsatt at produsenten har etablert et registrerings- og dokumentasjonssystem som gjør at sertifiseringsorganet får tilgang til resultatene fra alle produksjonssteder ved sine årlige revisjonsbesøk av det mobile anlegget. Det skal videre være utpekt en kontaktperson som sertifiseringsorganet kan forholde seg til mht. hvor anlegget til enhver tid befinner seg. I sistnevnte tilfelle kan dette også ev. løses gjennom en produksjonsplan som viser hvor anlegget befinner seg i løpet av året og slik at denne holdes oppdatert med kopier til sertifiseringsorganet.*
- 5. Med grunnlag i at et slikt spesielt oppfølgingssystem vil kreve merarbeid for sertifiseringsorganet, vil slikt merarbeid bli belastet produsenten i den grad dette går utover det arbeid sertifiseringsorganet har knyttet til et stasjonært anlegg.*
- 6. Dersom vilkårene for denne type håndtering misligholdes, vil dette medføre umiddelbar overgang til revisjonsbesøk for hvert produksjonssted.*

OPPSUMMERING

Forannevnte retningslinjer for mobile produksjonsanlegg anses nødvendig for å kunne håndtere disse på en måte som er forenlig med kravene til kvalitet og de tidsfrister som normalt kan følge denne type anlegg. I motsatt fall ville det være svært vanskelig å håndtere anleggene og et strengt system vil medføre at disse i praksis utelukkes fra markedet, noe som vil gå mot den tendens som sees i dag. Det er samtidig svært viktig at slike retningslinjer ikke blir ansett som en lettvinnt løsning for å komme frem til sertifisering og at de slik sett virker konkurransevridende i forhold til stasjonære anlegg. Dette har også vært førende ved utarbeidelse av retningslinjene.

Retningslinjene må anses som en prøveordning som i første rekke vil gjelde i inntil 2 år og de vil i løpet av denne perioden bli evaluert i forhold til sin virkning og eventuelle behov for endringer eller forlengelse. Dersom det i denne perioden skulle komme felleseuropeiske retningslinjer, vil slike retningslinjer erstatte nåværende.